

Päälukka 35 YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämääräraha on siirtoa momentilta 35.20.55. Määrärahaa on tarkoitus käyttää maankäyttöpäätösten digitalisaatiohankkeiden toteuttamiseen. Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki ja tähän mennessä tehty rakenteellistamistyö on tehty pitkälti paperimuotoisen maankäytön päätöstiedon (esim. kaavan) sähköiseksi vastineeksi eikä digitaalisena tietotuotteena, jolloin tietojen todelliset hyödyntämisen mahdollisuudet ovat rajalliset. Jotta maankäytön päätöstiedoista saadaan laajemmin hyödynnettäviä digitaalisessa ympäristössä, tulee jo tehtyjä nykyisiä kansallisia tiedon rakenteita ja koko maankäyttöpäätöksien teemaa tarkastella kokonaisuutena.

Maankäytön päätöstietojen digiloikassa on tunnistettu merkittäviä yhteiskunnallisia säästöjä. Rakenteellistamalla tieto aidosti koneluettavaan muotoon luodaan uusia mahdollisuuksia alueidenkäytön tiedon hyödyntämiseen ja jatkojalostamiseen. Esimerkiksi erilaiset tekoölyä ja koneoppimista hyödyntävät sovellukset voivat tehdä suunnittelusta nykyistä tehokkaampaa ja demokraattisempaa. Ympäristöministeriö on jo toteuttanut KIRA-digi ja Maankäyttöpäätökset hankkeilla hallinnonalansa digitalisaatiota. Jotta edellytykset maankäytön ja rakentamisen todelliselle digiloikalle saadaan toteutettua, Maankäyttöpäätökset-hankkeessa on todettu tarve toteuttaa vielä ainakin seuraavat hankkeet: Kaavamerkinnot ja -määräykset koodiluettelointi sekä MRL:n päätöstietojen rakenteellistamisen ja koneluettavuuden tarkastelu kokonaisuutena.

Hankkeet ovat kokonaisuus, joiden toteuttaminen tuottaa säästöjä etenkin julkiselle sektorille, mutta myös yksityiselle sektorille. Säästöjä syntyy kuntien tehostuneesta tiedon tuottamisesta, kaavoitukseen liittyvän tiedon tehostuneesta käytöstä, hankintatoimen tehostumisesta ja toimintamallien tehostuneesta käyttöönnotosta. Tehdyn arvion mukaan säästöjä syntyisi vuositasolla 940 000 euroa, joista valtaosa kohdistuisi kuntiin ja johtuisi päällekkäisen työn väheneemisestä ja tietojen jouhevammasta käytöstä. Tavoite on, että maankäyttö- ja kaavoitusviranomaiset ottavat uudet määräykset käyttöön ja päätöstietoa alettaisiin vaiheittain tuottaa koneluettavasti vuosina 2019—2023, jolloin myös säästöt alkavat toteutua. Hankkeet ovat kiireellisiä, koska vielä ei ole yhtenäistä tapaa tuottaa harmonisoituja, MRL:n mukaisia maankäyttöpäätöstietoja eikä koodiluetteloita kaavamääräyksille, jolloin kunnat toteuttavat digitointia parhaan näkemyksensä mukaisesti. Tällä hetkellä Suomeen on jo syntymässä asemakaavoista rakenteellisia asemakaavatievarantoja, jotka eivät ole keskenään yhteensopivia.

2018 II lisätalousarvio	500 000
2018 I lisätalousarvio	78 000
2018 talousarvio	26 456 000
2017 tilinpäätös	27 472 000
2016 tilinpäätös	28 397 000

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 260 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämääräraha on siirtoa momentilta 35.20.55. SYKE:n Mechelininkatu 34a:ssa sijaitsevat toiminnot siirtyvät Viikkiin Helsingin yliopiston omistamaan peruskorjattavaan rakennukseen (Latokartanonkaari 11, D-talo ja siihen yhteydessä oleva A-talon monitoimisiipi). Tilat pienenevät noin neljännekseen nykyisistä tiloista. Nykykaikaisen työympäristön kehittämiseen ja tilankäytöltään tehokkaiden ja toimintaa tukevien tilojen suunnitteluun tarvitaan asiantuntija-apua. Lisäksi itse rakennuksen muutostyöt edellyttävät ulkopuolisen asiantuntija-avun hankki-

mista. Tilojen huomattava pieneneminen edellyttää myös esimerkiksi arkistojen (mm. hydrologinen aineisto, tietopalvelun arkistot) muuttamista digitaaliseen muotoon. Varsinainen muutto tapahtuu loppusyksyllä 2018. SYKE:n Kunnikaantammen laboratorio siirtyy Viikkiin samaan rakennukseen Eviran kanssa vuoden 2019 aikana. Muutoista aiheutuu muutto- ja hankintakustannuksia arviolta yhteensä 1 800 000 euroa vuonna 2018. SYKE sai vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarviossa 500 000 euroa muuttokustannusten kattamiseen. Lisämäärärahaa huolimatta muuton kustannukset aiheuttavat merkittävän haasteen SYKE:n toiminnalle. Muuttokustannukset yhdessä jo toteutettujen leikkausten kanssa aiheuttavat kuitenkin sen, että SYKE:n toiminnan kustannuksia on vähennettävä vuosien 2018—2019 aikana erillistoimin. Ehdotettu määrärahasiirto mahdollistaisi toiminnan sopeuttamisen jatkamisen hallitusti.

2018 II lisätalousarvio	1 260 000
2018 I lisätalousarvio	714 000
2018 talousarvio	22 337 000
2017 tilinpäätös	25 878 000
2016 tilinpäätös	29 815 000

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 500 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää:

9) enintään 90 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään 22 henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 6) sekä 30 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen ja 38 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen muiden kohtien tehtäviin

Selvitysosa: Lisämääräraha on siirtoa momentilta 35.20.55. Suomen ensimmäinen muovitiekartta valmistuu syksyllä 2018. Lisäksi kansallinen kiertotalouden tiekartta päivitetään syksyn aikana. Molemmista tiekartoissa esitetään laaja joukko kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä. Ministeriön tehtäväksi tulee mm. kokeilujen järjestämistä, ohjaukskeinojen kehittämistä ja kampanjointia yhdessä eri toimijoiden kuten kuntien, järjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa. Momentin päätösoosan kohtaan 9) ehdotetaan 2 henkilötyövuoden lisäystä kiertotalous- ja muovitiekartan toimeenpanoon.

2018 II lisätalousarvio	500 000
2018 talousarvio	16 025 000
2017 tilinpäätös	14 725 000
2016 tilinpäätös	15 825 000

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 2 700 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämääräraha on siirtoa momentilta 35.20.55. Määrärahan tarpeesta 800 000 euroa aiheutuu Metsähallituksen digitalisaatiohankkeista: Digitalisaation hyödyntäminen maastotiedon keruussa -hankkeessa kehitetään ja räätälöidään PAVE- ja LajiGIS-integroidut maastotiedonkeruusovellukset, joilla voidaan päivittää paikkatietoaineistoa online-/offline-tilassa erilaisilla mobiililaitteilla, kuten älypuhelimilla ja maastotableteilla. LajiGIS-tietojärjestelmän kehittäminen -hankkeen tavoitteena on uhanalaisten lajien tiedon hallinta valtion ympäristöhallinnossa yhdellä tietojärjestelmällä, mikä edistää tiedon käytettävyyttä ja tuottaa kustannussäästöjä. Lisäksi LajiGIS-tietojärjestelmän ja Lajitietokeskuksen välistä tiedonsiirtoa kehitetään niin, että uhanalaisten lajien tieto on Lajitietokeskuksen kautta eri toimijoiden saatavana avoimen datan periaatteiden mukaisesti. Kolmannessa hankkeessa digitalisaatiota

hyödynnetään asiakaspalautteen keruussa ja asiakasturvallisuuden varmistamisessa; Metsähallituksen asiakkailla ja henkilöstöllä on mahdollisuus antaa mobiilisovelluksella palautetta ja kehittämisideoita käyttämiensä palvelujen äärellä maastossa ja luontokeskuksissa mobiilisovelluksen kautta.

Lisäksi määrärahaa on tarkoitus käyttää 1 900 000 euroa korjausvelan vähentämiseen ja Metsähallituksen luontopalveluiden asiakaspalvelun, erityisesti asiakasturvallisuuden parantamiseen, jossa toimenpiteinä ovat riskikohteiden kuntotarkastukset, riippusiltojen uusiminen ja muut asiakasturvallisuuden kannalta kriittiset korjausinvestoinnit luonnonsuojelualueiden palvelukohteilla.

2018 II lisätalousarvio	2 700 000
2018 I lisätalousarvio	504 000
2018 talousarvio	31 806 000
2017 tilinpäätös	29 656 000
2016 tilinpäätös	39 616 000

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 8 500 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää:

4) hankkeista aiheutuvien enintään 9 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

8) Kansallisen kestävän kaupunkikehityksen ohjelmasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

9) avustuksiin kuntien strategisen kiinteistönhallinnan kehittämiseen tukemaan Terveet tilat 2028 -hankkeen toteuttamista.

Selvitysosa: Lisämääräraha on siirtoa momentilta 35.20.55. Kansallisen kestävän kaupunkikehityksen ohjelman valmistelusta päätettiin hallituksen puoliväliriihessä huhtikuussa 2017. Taustalla on YK:n Habitat III -konferenssissa hyväksytty Uusi kaupunkikehitysohjelma. Ohjelman tavoitteena on edistää integroivaa kaupunkikehittämistä, ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäviä ratkaisuja ja niihin tukeutuvan elinvoiman ja kasvun vahvistamista. Ohjelma perustuu kumppanuuslähtöisyyteen ja erityisesti kaupunkien oman toiminnan katalysoimiseen. Ohjelma tarjoaa asiantuntijoiden tukea sekä pilottien ja kokeilujen rahoitusta kaupungeille ja muille toimijoille. Ohjelmalle hankitaan ohjelmakoordinaattori ja 1–2 muuta työntekijää sekä rakennetaan yhteistyöalusta kaupunkien ja muiden toimijoiden hanketyöhön. 6 000 000 euron lisämääräraha mahdollistaa ohjelman tehokkaan toteutuksen vuosina 2018–2020. Momentin päätösosan kohtaan 4) ehdotetaan 3 henkilötyövuoden lisäystä kansallisen kestävän kaupunkikehityksen ohjelmaan.

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksytyn Terveet tilat 2028 -ohjelman tavoitteena on mm. rakentamiseen sekä kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon liittyvien prosessien vahvistaminen sekä terveen rakentamisen hankinta- ja omistuspalvelujen vahvistaminen. Osana näitä toimenpidekokonaisuuksia on tärkeää kannustaa kuntia strategisen kiinteistönhallinnan kehittämisessä ja uusien toimintatapojen käyttöönotossa. Kannustuksen tueksi kohdistetaan kunnille avustuksia kiinteistöstrategian tai toimitilaohjelman tekemiseen pätevien asiantuntijoiden tuella. Lisämäärärahan tarve on 2 500 000 euroa.

Avustus tukee sekä valtioneuvoston Terveet tilat 2028 -ohjelman että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) valmisteleman kansallisen sisäilma ja terveys -ohjelman ”Terveet ihmiset terveissä tiloissa” toimeenpanoa ja lisää ohjelmien vaikuttavuutta. Terveet tilat 2028 -ohjelmassa tavoitteena on parantaa kuntien strategista kiinteistönhallintaa ohjauksen ja neuvonnan keinoin. Ohjelmassa pyritään myös vahvistamaan kuntien osaamista terveen rakentamisen ja omistamisen hankintapalvelujen käytössä.

Kansallisen sisäilma ja terveys –ohjelman pitkän aikavälin päätavoite on vähentää sisäympäristöön liittyviä terveys- ja hyvinvointihaittoja Suomessa. Tähän pyritään nostamalla ihmisen terveys ja hyvinvointi keskiöön. Ohjelman tarkoituksena on parantaa sisäympäristöön liittyvien ongelmien hallintaa ja oireilevien työ- ja toimintakykyä sekä lisätä ymmärrystä ja tietoja sisäympäristöjen terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. Myös tässä ohjelmassa on rakentamiseen liittyviä toimenpiteitä, joita toteutetaan yhteistyössä Terveet tilat 2028 -ohjelman kanssa. Momentin päätösosan kohtaan 4) ehdotetaan 1 henkilötyövuoden lisäystä kuntien strategisen kiinteistönhallinnan kehittämisen ohjelmaan.

2018 II lisätalousarvio	8 500 000
2018 I lisätalousarvio	-100 000
2018 talousarvio	8 592 000
2017 tilinpäätös	6 042 000
2016 tilinpäätös	11 072 000

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämääräraha on siirtoa momentilta 35.20.55. Lisämäärärahalla vahvistetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSÖ) toteuttamista.

2018 II lisätalousarvio	3 000 000
2018 talousarvio	26 630 000
2017 tilinpäätös	20 630 000
2016 tilinpäätös	18 474 172

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 16 460 000 euroa.

Selvitysosa: Hissiaavustusten tukiprosentin alentaminen kesällä 2017 edellytti taloyhtiöiltä jo jätettyjen hakemusten osalta uusia päätöksiä, mikä siirsi ja viivästytti vuoden 2017 hakemuksia. Vuoden 2017 hissipäätökset jäivät euromääräisesti 11,2 milj. euroon eli noin puoleen vuoden 2016 euromäärästä. Koska käytössä on edelleen vuodelta 2017 siirtyneitä korjausavustukseen osoitettuja määrärahoja sekä vuoden 2018 valtion asuntorahastosta korjausavustuksiin osoitettavia varoja, niin korjausavustuksille momentilla 35.20.55 Avustukset korjaustoimintaan osoitettua 16,5 miljoonan euron määrärahaa ei arvioida käytettävän tänä vuonna.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus on lisäksi arvioinut, että vuoden 2019 talousarviossa korjausavustuksiin osoitetut määrärahat ovat riittävällä tasolla korjausavustusten kysyntään nähden.

Nyt ehdotettavilla määrärahasiirroilla momenteille 35.01.01, 35.01.04, 35.10.22, 35.10.52, 35.10.61 ja 35.10.63 momentin määrärahoja ohjataan hallituksen painopisteisiin kuuluviin hankkeisiin, joihin ei ole pystytty panostamaan riittävästi.

2018 II lisätalousarvio	-16 460 000
2018 talousarvio	16 500 000
2017 tilinpäätös	20 000 000
2016 tilinpäätös	20 000 000

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2018 saa Valtion asuntorahastosta varoista valtionavustuslain nojalla myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 3 000 000 euroa siten kuin aravavuokratulojen purkamiskustannuksiin myönnettävästä avustuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on säädetty ja vuonna 2018 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksia erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 104 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vuokra-asuntojen kysyntä vähenee, ja asuntoja jää tyhjilleen kasvukeskusten ulkopuolella, kun väestö ja työpaikat vähenevät. Purkuavustusten tarve on kasvanut, eikä 2 000 000 euron valtuus enää riitä vuokratulo-yhteisöjen tarpeisiin. Purkuavustukset mahdollistavat osaltaan väestötappioalueilla sijaitsevien vuokratulo-yhteisöjen mahdollisuuksia kehittää kiinteistökantaansa ja jatkaa toimintaansa.

Erityisryhmien investointiavustuksista jää elokuun arvion mukaan käyttämättä ainakin 10 milj. euroa, joten niistä voidaan siirtää 1 milj. euroa purkuavustuksiin.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa

2018 II lisätalousarvio	—
2018 talousarvio	—
2017 tilinpäätös	—
2016 tilinpäätös	—